

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Vervolger of vervolging

"Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?"
Hand. 9:4b

Met deze vraag kwam Christus Saulus tegen toen hij op weg was naar Damascus. Een Farizeeër, diep overtuigd van zijn gelijk en de leer van Gamaliël, in fanatieke ijver ontbrand tegen de naam van Jezus. Geen goddeloos mens, wel een godloze! Geen wereldling, maar een doorgewinterde dienaar van God. Aan alle kanten ging het goed met hem, maar één ding ontbrak hem, namelijk de kennis en liefde tot Christus.

Eén vraag is voldoende om hem te ontdeken van alle eigengerechtigheid buiten de Zaligmaker. Een vraag door Christus Zelf aan hem gesteld. Ieder zal met deze vraag ook in zijn leven te maken krijgen. Ontdekkend licht valt hier over de schuld van de zondaar. Een ontdekking in het aangezicht van Jezus Christus! Vijandschap tegen de Zone Gods hield hem gebonden en gevangen. Juist in de confrontatie met de Heere Jezus blijft volkomen wat zonde is.

Immers, Christus is gekomen om de liefde van God gestalte te geven. Gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is, zoekt Hij zo de vrede van mensen. Hij is niet gekomen om te verderven maar om te behouden. Zo was Hij ook gekomen tot Saulus en tot ons allen komt Hij telkens zo.

Hier blijkt nu de zonde te bestaan in een afwijzen van de weg der zaligheid. In het paradijs zondigde de mens tegen de wet van God die hem verboden oplegde. Natuurlijk sprak ook toen de goddelijke liefde een sterk woord mee, maar het ging toch vooral om het gebod. Zo blijkt er veel zonde te bestaan in het zondigen tegen de wet. Hier echter wordt de zonde gezien als een kwaad tegenover de genade van God, in Christus betoond. Dat gaat dan ook veel dieper!

Hier toont de mens volkomen dat hij van God niet wil weten. De zondeval in het paradijs is radicaal en allesomvattend. De banden met zonde en wereld zijn zo sterk dat we zelfs de genade en gunst van God daarvoor verachten. De

zonde moet wel heel diep zitten als we de tirannie van satan verkiezen boven de liefde van God. We moeten wel héél veel op God tegen hebben om voorbij te gaan aan de reddende liefde die de Heere ons betoont.

Zo was het ook met Saulus. In feite had hij niets anders dan goed gezien van Jezus. Veel treffelijke werken van de Vader had Hij hun getoond, toch kruisigden de Joden Hem. Van geen misdaad heeft Saulus Hem kunnen verdenken. Geen onrecht was in Zijn mond, geen bedrog op Zijn lippen. Het enige wat de haat van Saulus opgewekt had, was het feit, dat de Heere Jezus Zich niet aansloot bij de Joodse godsdienst van die dagen. Hun wetstelsysteem werd door Hem doorbroken, hun geboden en leringen van mensen door Hem ontbonden. Verder had Christus niets dan goed gedaan.

Wat ligt er dan een diep verwijt in de vraag van Jezus aan Saulus. Die vraag komt ook tot ons. Menigmaal werd deze naam ons voorgesteld. Bleef het daar tot op heden nog bij? Kwam er geen erkenning van Zijn genade en een vluchten tot Hem? Wat is dat dan erg! Een diepgaand verwijt klinkt ook ons dan tegen van de hemel, en droefheid in de vraag van Christus wil ons klein maken voor Hem. Ook Gods kinderen zien in hun ongeloof tegenover Hem hun voortdurende kwaal en zonde voorgesteld. Wat verbreken we van onze kant telkens weer de verhouding met Hem. Maar hoe kan dat dan ooit anders worden? Hoe komen we aan dat geloof dat Hem hartelijk leert omhelzen en in Hem alles vindt wat nodig is voor tijd en eeuwigheid? Want als we in ongeloof sterven, het bloed van het verbond onrein achtend, zal het oordeel verschrikkelijk zijn. Bedenken we dat toch bijtijds!

Belijd veel uw schuld en kwaad voor Zijn aangezicht. Leg uw hart open voor Hem met alle vijandschap en ellende die er is. Erken voor de Heere dat het van uw kant nimmer komen kan. U kunt nooit tot geloof komen, wij allen zullen voortgaan op de weg der zonde buiten God. Hem, Die zo barmhartig neerdaalde in

het leven van de aartsvijand Saulus mag u alles bekend maken, ook uw verzet en vijandschap. We kunnen daarin nooit eerlijk genoeg zijn.

Tevens mag een zondaar zich dan be-roepen op Zijn genadewoord. Het is toch vrije genade, het komt toch van Zijn kant alleen? Dan kan het ook voor u. Dan reinigt Zijn bloed ook u van al uw zonde. U zult dan ervaren dat het meevalt als we met Hem te maken krijgen. Nooit te diep gezonken, te slecht geleefd, te vijandig u geopenbaard. Er is bij Hem een uitweg, ook in de bange omstandigheden van uw leven. Dan zult u ervaren hoezeer Christus bewogen is over verloren zondaren die tot Hem de toevlucht nemen.

P. Roos

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie geplaatst van ds. P. Roos over Hand. 9:4b "Vervolger of volgeling." Van de hand van ds. P. den Butter treft u een zesde artikel aan over de woorden van Agur. Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 1: 13 en 14 "Een hartelijke oproep" en hij schrijft ook naar aanleiding van de Generale Synode en blikt daarbij terug naar 1962.

Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over het spreekverbod. Een achtste artikel over de bekering treft u aan waarbij geput wordt uit het gedachtegoed van Boston. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over de verzegeling met de Heilige Geest.

Ds. P. Roos schrijft over studie waar een predikant tijd voor dient te nemen. Tenslotte zijn enkele persberichten opgenomen.

Column

Zoals u wellicht al bemerkt hebt is ons blad begonnen met een column die afwisselend verzorgd zal worden door ds.

P. den Butter en ds. J.M.J. Kieviet waarin zij ingaan op actuele ontwikkelingen. De vorige keer is er een column geplaatst van ds. P. den Butter, dit keer verzorgt ds. J.M.J. Kieviet de column.

Ds. P. Van Zonneveld

Ds. P. van Zonneveld is geopereerd aan zijn rug. Hij mocht de operatie goed doorstaan. Ondertussen mocht hij weer thuiskomen. De specialist is zeer tevreden over de ingreep. We hopen van harte dat ds. Van Zonneveld weer zodanig mag herstellen dat hij het Woord Gods weer mag verkondigen in de kerken.

Opbrengt visverkoop

Op onze ontmoetingsdag 15 ept. 2007 heeft de visverkoop €440,00 opgebracht. Voor zr. Truus Ringelberg (zending Malawi) € 220,00 en voor Bewaar het pand €220,-. We zeggen de gebr. van Veen hartelijk dank voor hun inzet en voor de graits levering van de vis.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 18 oktober verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 11 oktober. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girerek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,38 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

WOORDEN VAN AGUR - 6

Spr. 30:8

Agur heeft ons uitgenodigd in zijn binnenkamer om een ogenblik te luisteren naar wat hij daar aan de Heere vraagt. Trouwens, het is nog de vraag of hij dit alleen maar in zijn binnenkamer vraagt. Zijn dit niet de dingen die hij gedurig weer aan de Heere voorlegt? Ook dan als hij midden in het leven staat. Ja, juist ook dan. Als hij bezig is met zijn dagelijks werk; als hij van zijn vrije tijd geniet; als hij thuis zit en als hij naar Gods huis gaat, ja eigenlijk altijd door.

Twee dingen zijn het, die hij vraagt. Het ene ligt op het terrein van de geestelijke zaken; het andere op het vlak van de aardse dingen. In die volgorde. Want het ene is toch belangrijker dan het andere.

Het eerste is: *Ijdelheid en leugentaal doe verre van mij*. Dus een bede om bewaard te blijven voor ijdelheid en leugen. Wat bedoelt Agur hiermee? Waarom vraagt hij juist deze dingen?

Hij moet het van God hebben

Laten we eerst nog maar even vaststellen dat het verzoek om juist deze dingen hem typeert als een man die geleerd heeft de Heere te vrezen. De vreeze des Heeren is immers dat we het kwade haten; dat we aan de zonde zoeken te ontkomen. En de dingen die hij hier noemt heeft hij leren zien als kwaad, als zonde, waar hij ver van wenst te blijven.

Maar als hij daar dan ver van wil blijven, kan hij er dan zelf niet voor zorgen dat hij er uit de buurt blijft? Laat hij er dan tegen strijden en als hij erdoor bedreigd wordt, laat hij er dan bij wegvlugten. Ach ja, dat wil Agur ook wel en dat zal hij zich ook wel voor inspannen, maar de ervaring heeft hem geleerd, dat hij in eigen kracht aan deze dingen niet kan ontkomen. Hij heeft ontdekt dat hij zelf machteloos is. Zichzelf bewaren kan hij niet. Daarom vraagt hij hier de Heere of Hij hem ervoor wil bewaren en ervan wil verlossen.

Agur heeft geen grote verwachtingen meer van zichzelf en van zijn ijver en inspanning. Hij heeft te vaak ondervonden dat degene die op zijn hart vertrouwt een zot is. Te vaak ook is hij aangelopen tegen de arglistigheid van zijn hart en tegen de zwakheid van zijn vlees.

Nee, hij kan niet meer steunen op eigen voornemens. Hij moet het van de Heere hebben. Vandaar dat hij dit aan God vraagt. Wat bedoelt hij dan met dit verzoek?

Ijdelheid

Onder ijdelheid verstaat hij zinloosheid, leegheid, voosheid. Ijdelheid is alles wat geen inhoud heeft, waarmee we onze tijd verknoeien en waar we niets van overhouden. Ijdelheid is wat in vele opzichten de mensen van de wereld najagen. Als ze in deze wereld opgaan en zich tevreden stellen met de activiteiten en de geneugten van deze wereld. Dingen waar onze ziel leeg bij blijft; dingen waarin niets van God is.

Agur heeft ze gezien, al die mensen met een leeg leven. Ze leven wel, maar is wat zij doen eigenlijk wel leven te noemen? Is het niet alleen maar een soort voortbestaan en daarom 'onnuttiglijk de aarde beslaan', zoals dat gezegd wordt van de onvruchtbare vijgeboom (Luk. 13:7). Levens zonder inhoud. Je kunt het wel zien ook als je naar de lege holle ogen kijkt en let op het vaak niet eens meer menselijke gedrag van hen die alleen maar belang lijken te hebben bij wat lege lol. Is dat het gedrag van mensen, beelddraggers Gods? zo vraagt Agur zich af.

Zo'n leven begeert Agur zeker niet. Maar hij verlangt ook niet naar een leven van mensen die zover niet gaan, maar er nog wel allerlei normen van fatsoen en religie op na houden. Agur heeft die mensen ook gezien. Er waren er genoeg, ook in Israël. Keurige mensen. Tempelgangers zelfs. Mensen die hun offers brachten en hun gebeden deden. Mensen die ook nog netjes gekleed waren als ze tot God naderden. Mensen die zelf dachten dat God wel tevreden met hen zou zijn. Maar ze kenden zichzelf niet. En omdat ze zichzelf niet kenden hadden ze God ook nog nooit echt nodig gehad.

Agur heeft geweten dat dit ook vormen van ijdelheid zijn. Zo ijdel, dat God tegen die mensen zegt: *'Waartoe zal Mij zijn de veelheid van uw slachtoffers? Ik ben zat van de brandoffers der rammen... Ik heb geen lust aan het bloed der varren... Uw nieuwe maanden en uw gezette hoogtijden haat Mijn ziel, zij zijn Mij tot een last; Ik ben moede geworden, die te dragen... En als gij uw handen uitbreidt, verberg Ik Mijn ogen voor u; ook wanneer gij het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet; want uw handen zijn vol bloed...'* (Jes. 1:11-15).

Ja, godsdienst is er wel. Heel wat zelfs. En die mensen maar denken dat ze het goed doen en zo de Heere behagen. Rituelen zijn er genoeg. Heel keurig en precies uitgevoerd. Maar God zegt: Houdt er alstu-

blijft mee op. Het is allemaal ijdelheid, want er is niets van Mij in. Er zit geen hart in. Zeker geen verbroken hart en geen verslagen geest. Het is alleen maar lip-pentaal, vormendienst.

Zulke ijdelheid is er ook. Ijделе, lege godsdienst. Had u dat niet gedacht? Bent u er dan nog niet aan ontdekt? Hebt u het gevaar hiervan dan nog nooit voor uzelf gezien? Houdt u de oren dan dicht en leest u over deze passages heen? Worden deze dingen u ook nooit vanaf de preekstoel voorgehouden? Krijgt u dan zand in de ogen gestrooid?

Agur heeft ze wel ontdekt en o, wat is hij er bang voor geworden. Stel, dat hij zich een heel leven lang tevreden zou stellen met dingen die straks, voor de rechterstoel, leeg en hol blijken te zijn. Wat heeft hij dan? Dan gaat hij nog verloren. Maar Agur heeft ook ontdekt, dat in dit soort ijdele godsdienst God niet ontmoet wordt en de gunst des Heeren niet gekend wordt. Eigenlijk is het allemaal leugenschap.

Leugentaal

Vandaar dat hij ook vraagt om bewaard te worden voor leugentaal. Daarmee bedoelt hij niet dat hij nooit het slachtoffer zal worden van de leugens die andere mensen over hem vertellen. Een soort leugencampagne dus, waar Agur dan de dupe van is. Natuurlijk is ook dat een belangrijke zaak en ongetwijfeld wil Agur daar ook graag voor bewaard worden. Maar toch gaat het om nog iets anders.

Het gaat hem erom dat de Heere hem ervoor bewaren wil dat hij zelf leugentaal zal spreken. Dat hij een leugenaar zal zijn. Dat hij anderen zal bedriegen. Ook dat hij zichzelf zal bedriegen. En vooral ook dat hij God zou proberen te bedriegen.

Agur wil geen toneelspeler zijn. Niet iemand, die in geveinsdheid leeft. Niet iemand die zich voor God en mensen anders voordoet dan hij in feite is. Agur heeft ontdekt, dat dit kwaad ook op de loer ligt. Hij weet dat hij zondaar is. Dat hij uit de 'vader der leugenen', de duivel is. Dat hij van nature geneigd is om de wil van die 'vader' te doen.

Als kind, zo zal hij zich herinnerd hebben, heeft hij zich tegenover zijn vader en moeder ook al wel eens heel anders voorgedaan dan hij was. Toen hij probeerde te liegen en de waarheid te verdraaien. Toen hij probeerde te ontkennen dat hij iets gedaan had wat hij niet had mogen doen. Toen hij de schuld op een ander probeerde te schuiven. Dat doen kinderen immers? Soms al heel jong. En dat hoeven die kinderen van niemand te le-

ren; die kunst verstaan ze omdat ze een verdorven hart hebben. En op latere leeftijd wordt dat niet anders. Ja, Agur weet van zijn leugenachtige bestaan. Tegenover God en tegenover mensen.

Maar dat is hem juist tot smart geworden. Hij wil zo graag eerlijk zijn. Oprecht begeert hij te zijn. Om God eerlijk in de ogen te kunnen zien. Vandaar dit gebed. Hetzelfde gebed dat al Gods kinderen bidden. Ja, daar worden ze bij tijden sterk toe gedrongen, juist omdat ze weten wat voor hart ze hebben en ook omdat ze weten dat er zoveel verkondigd wordt waarin mensen niet eerlijk behandeld worden. Wat is er veel prediking die veel te optimistisch over de mens oordeelt!

DE BEKERING - 8

Het waarnemen van Gods lankmoedigheid kan tot misvattingen leiden. De vraag kan opkomen of de Heere wel alles ziet, of Hij heilig is en of Hij goed is jegens Zijn kinderen. Ook kan er twijfel rijzen aan de rechtvaardigheid van God. Maar de Heere heeft Zijn Eigen redenen om lankmoedig te zijn jegens zondaren. Uitstel van Gods oordelen betekent geen afstel. De Heere oordeelt op Zijn tijd. Ook liggen er waardevolle lessen opgesloten in de betoning van Gods lankmoedigheid.

Vaststaand oordeel

Soms voltrekt de Heere heel snel Zijn oordeel over zondaren, in andere gevallen kan er een heel lange tijd overheen gaan voordat goddelozen gestraft worden. Haman kon zijn duivels plan niet uitvoeren en kwam zelf aan de galg terecht. Het oordeel kwam snel over hem. Toen Nadab en Abihu vreemd vuur offerden werden zij getroffen door Gods toorn. Ook hier was geen sprake van uitstel van het oordeel. Soms wordt een zondaar toegelaten zijn kwade werk uit te voeren. In zo'n geval kan de Heere de uitvoering van het kwade wel verhinderen, maar hij doet het niet. Als de zonden niet direct gestraft worden gaan de zondaren vaak roekeloos door in hun zonden. Er kan zelfs voorspoed zijn terwijl er een zondig leven wordt geleid. Hiervan lezen we in Psalm 37:35 "Ik heb gezien een gewelddrijvende goddeloze, die zich uitbreidde als een groene inlandse boom." We lezen in Prediker 8:14 dat het soms heel wonderlijk kan gaan op aarde: "Er is nog een ijdelheid die op aarde geschiedt: dat er zijn rechtvaardigen, dien het wedervaart naar het werk der goddelozen, en er zijn goddelozen, dien het wedervaart naar het werk der

Ja, Agur weet dit gebed nodig te hebben. Een natuurlijk mens weet dat niet. Die heeft geen last van ijdelheid en leugenachtigheid. Maar juist een kind des Heeren, dat kennis gekregen heeft aan zichzelf en zijn boze hart weet dat hij zo weinig op Christus lijkt. En toch zou hij zo graag wel op Hem lijken. Op Hem, die altijd in oprechtheid wandelde. Zijn beeld vertonen - is dat niet de hartelijke begeerte geworden van hen die deel kregen aan het werk van Christus' Geest? Zij begrijpen Agur. Graag knielen ze naast hem neer en bidden met Hem mee: *Ijdelheid en leugentaal doe verre van mij.*

P. den Butter

rechtvaardigen." Soms genieten zondaren zelfs tijdelijk van de vruchten van hun zonden. De wereld ten tijde van Noach kreeg nog 120 jaar uitstel van straf. Soms wordt de levensdraad van zondaren snel afgesneden, maar niet altijd. Maar het staat wel vast dat er aan de oordelen van God niet valt te ontkomen. Soms sterven goddelozen in grote voorspoed en rijkdom, maar dan worden zij na hun sterven geoordeeld.

Misvattingen

Soms hebben mensen heel verkeerde opvattingen over Gods geduld met zondaren. Wanneer een zondaar rustig voortleeft in de zonde, heeft hij er geen besef van dat hij een voorwerp is van Gods toorn. Soms denken mensen er niet over de Heere te dienen omdat zij de voorspoed van de goddelozen zien en de tegenspoed van Gods kinderen. Volgens hen heeft het dan geen nut de Heere te gaan dienen. Het dienen van de Heere werpt immers geen vrucht af en de goddelozen worden niet gestraft voor hun overtredingen. Het is moeilijk om te begrijpen dat de Heere geduld heeft met goddelozen, zelfs Asaf had hier moeite mee. Asaf zag de voorspoed van de goddelozen en hij nam daartegenover zijn eigen tegenspoed waar. Zondaren zeggen soms dat de Heere niet ziet wat er allemaal gebeurt. In Psalm 94 staat: "de HEERE ziet het niet." Als de Heere het zou zien, zou Hij immers wel ingrijpen in de loop der gebeurtenissen. Als mensen merken dat goddeloze zondaren gespaard worden kunnen zij nauwelijks geloven dat God heilig is. Als zondaren ongestraft blijven voor een tijd, dan denken sommigen dat God in die zaken niet zo heel erg rechtvaardig is. Als het goddelozen welgaat en als

het Gods kinderen kwalijk gaat wordt er wel gedacht dat God niet zo goed is voor Zijn volk.

Redenen

God stelt het oordeel soms uit om zondaren tot bekering te brengen. Door Gods geduld krijgen zondaren tijd en gelegenheid tot bekering. Door het uitstellen van oordelen worden de lankmoedigheid en het geduld van God onderstreept. De Heere heeft meer geduld dan de zachtmoedigste mens op aarde. De heerlijkheid van de goddelijke goedheid blinkt uit in het overwinnen van het kwade door het goede. Er zijn twee mogelijkheden wat de zondaar betreft: hij wordt of zalig of hij wordt voor eeuwig veroordeeld. God kent de waarde van onsterfelijke zielen en wil graag dat zondaren zalig worden. Velen zijn er in de hemel die zonder Gods geduld in de hel zouden zijn gekomen. Als de Heere hen eerder uit dit leven had weggenomen, zouden zij onbekeerd uit dit leven zijn weggenomen. Als de Heere niet onmiddellijk straft, heeft Hij vaak het *nageslacht* op het oog. Velen hebben moed geput uit het geduld van God met Manasse en Paulus. Als Gods toorn uiteindelijk komt is dat een waarschuwend voorbeeld voor anderen. Goddeloze mensen kunnen kinderen voortbrengen die door genade de Heere gaan vrezen. Soms zien zondaren ook dat zij in hun nageslacht gestraft worden: de wet spreekt over het derde en vierde geslacht van degenen die God haten. Het uitstellen van de straf kan de Heere ook gebruiken om Zijn volk te *kastijden*. Gods kinderen lijden veel onder de verdorvenheid van goddeloze mensen. De Heere gebruikt goddelozen als een roede. Gods volk heeft de roede nodig en daarom wordt de roede niet verbroken of in het vuur geworpen, maar gebruikt tot kastijding. De kastijding drijft tot gebed, tot waakzaamheid en tot een leven in oefening van het geloof. Op blz. 265 lezen wij: 'Want zoals de mensen die de Heere vrezen de goddelozen een doorn in het oog zijn, zo zijn de goddelozen vaak als slijpstenen en vijlen voor degenen die de Heere vrezen.' De rampen van Gods kinderen moeten juist medewerken ten goede.

Verharding

Soms betekent uitstel van de straf *verharding* van zondaren. We lezen in Rom. 9:18 "Zo ontfermt hij Zich dan, diens Hij wil, en verhardt, dien Hij wil." Het is ontzettend als God niet op de gewone manier straft, maar mensen overgeeft aan de verharding. Door verharding wordt het verstand verduisterd, de wil nog meer verslaafd aan zondige begeerten en het geweten wordt afgestompt.

Door verharding nemen de zonden toe en het Evangelie wordt als geneesmiddel krachteloos gemaakt. Begeerten die voorheen nog enigermate in toom gehouden werden, wordt de vrije teugel gegeven. De verharding is een vreselijke voorbereiding op de eeuwige rampzaligheid. We lezen op blz. 267 "Een smerig vat van klei dat steeds vuiler wordt en niet wordt gezuiverd en gereinigd, moet in stukken gebroken en weggeworpen worden." God verhardt geen weke harten. De Heere verhardt niemand dan die eerst zichzelf verharden. We lezen op blz. 268 "De mens sluit eerst zijn ogen voor het licht en daarop verblindt een rechtvaardig God zijn ogen." Als zondaren in het moeras willen blijven liggen is de Heere rechtvaardig als Hij hen daarin laat liggen. De Heere waarschuwt de zondaar voortdurend om hem terug te laten keren van zijn zondige levenswandel. De zondaar die weigert te luisteren naar de roepstemmen die de Heere uitzendt, komt al meer in de macht van de satan. Voorspoed in de wereld draagt ook bij aan verharding van de zondaar. Hoe meer de zon schijnt, hoe harder de klei wordt. Hoe langer de straf wordt uitgesteld, hoe meer voorwerpen, gelegenheden en middelen de zondaar vindt om te zondigen. Ook andere zondaren dragen bij aan de verharding van de zondaar door hem te verleiden, aan te moedigen en te vleien.

Gods tijd

De Heere houdt Zijn kinderen dicht bij Zich door tegenslagen. Gods kinderen worden in dit leven vaak harder gestraft dan Gods vijanden. Gods kinderen is geen gemakkelijke reis beloofd. Het is verzekerd dat zij in de wereld verdrukking zouden hebben. Tegenspoed lijkt regel te zijn en voorspoed uitzondering. Bij wereldse mensen is het vaak andersom. Het hanteren van de roede door de Heere is juist een teken van Zijn liefde. Het ging met Christus door lijden tot heerlijkheid, zo gaat het ook met Gods kinderen. De Heere weet het juiste moment om het vonnis te voltrekken over onboetvaardige zondaren. Soms handelt de Heere snel in het straffen van zondaren. Dit dient tot waarschuwing van andere zondaren. Bedenk dat er een afrekening komt voor zonden die in dit leven niet gestraft worden. Soms worden oordelen uitgesteld, maar komen toch. Ten tijde van Noach werd de wereld nog 120 jaar gespaard, nog 120 jaar ging men door met zondigen, maar de zondvloed kwam, het oordeel bleef niet uit. Zondaren kunnen hun zonden vergeten, maar de Heere zal ze nooit vergeten. Hoe langer zondaren gespaard worden, hoe erger de afrekening zal zijn. Men zal zelfs rekenschap

moeten afleggen vanwege de betoning van Gods lankmoedigheid. De vraag zal gesteld worden wat met de lankmoedigheid van God is gedaan. Ontzettend als die lankmoedigheid misbruikt is.

Lessen

Rust en voorspoed in de wereld zijn geen tekenen van Gods bijzondere gunst. Voorspoed in het heden geeft geen zekerheid met betrekking tot de toekomst. De rijke man had grote voorspoed, maar kwam in de eeuwige rampzaligheid. Er wordt vaak op een verkeerde manier tegen aardse voorspoed aangekeken: er wordt teveel waarde aan gehecht. De Heere is geduldig en lankmoedig. De Heere verdraagt zonden in een land en onder een volk vaak lang, maar eenmaal komen de oordelen. Boston schrijft op blz. 284: 'De wolk hangt nog boven ons hoofd en het moet gevreesd worden dat sommigen lang genoeg zullen leven om mee te maken dat hij op een vreselijke wijze zal losbarsten.' Boston spoort aan Gods geduld niet te misbruiken. Laat Gods lankmoedigheid u betoond in het verleden een aansporing zijn u voor de Heere neer te buigen. U dankt uw leven aan het geduld dat de Heere met u heeft. Keur Gods geduld met goddeloze zondaren niet af. In Gods voorzienigheid zijn er wel verborgenheden, maar geen ongerechtigheid, fout of vergissing. De Heere is immers de Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Aanbidt de goddelijke wijsheid die u niet kunt doorzien. Spreek daarom niet onbezonnen over Gods voorzienigheid. Op blz. 286 lezen we 'Maar waarom zou u oordelen over het web van de voorzienigheid, voordat het volledig gesponnen is?' Erger u niet aan mensen die voorspoed hebben in hun goddeloosheid. We lezen in Psalm 37:1 "Ontsteek u niet over de boosdoeners; benijd hen niet die onrecht doen." Het is dwaas jaloers te zijn op een veroordeelde misdadiger als de uitvoering van zijn vonnis wordt uitgesteld. Goddelozen zijn te vergelijken met mensen in de gevangenis. In de gevangenis zijn zij van alle gemakken voorzien, maar de dag van terechtstelling zal zeker komen. Het is eerder gepast medelijden met hen te hebben. Asaf leerde door Goddelijk onderwijs zichzelf veroordelen toen hij de goddelozen hun voorspoed benijdde. Hij belijdt het immers: "Ik was een groot beest bij U." Als u de Heere mee hebt en de wereld tegen hebt, bent u toch gelukkig. Wie God tegen heeft en de wereld mee heeft, is ten diepste ongelukkig. We moeten van Gods geduld leren zelf ook geduldig te zijn. Zondaren moeten we verdragen en proberen hen op het rechte pad te brengen. Er dient liefde te zijn tot de vijanden. De Heere is immers ook goedertieren over ondank-

baren en bozen. We lezen hiervan in Lukas 6:35 "Maar hebt uw vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets weder te hopen; en uw loon zal groot zijn, en gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn; want Hij is goedertieren over de ondankbaren en bozen." Ook schrijft Boston erover dat het vonnis over land en volk voltrokken zal worden. We lezen daarvan op blz. 289 "De huidige generatie heeft zichzelf verklaard tot erfgenaam van afvalligheid en gaat gewoon door met wat de vorige generatie

deed. Het vonnis is nog niet voltrokken, maar wordt slechts uitgesteld. Daarom moeten we verwachten dat het voltrokken zal worden, als het niet voorkomen wordt door bekering." Wat in zijn dagen gold, geldt zeker ook van onze dagen.

N.a.v. Berouw, Thomas Boston, gebonden, 312 blz., € 21,90, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 978-90-336-0725-7.

A. van Heteren

EEN HARTELIJKE OPROEP

2 Tim. 1: 13 en 14

Want het leven is mij Christus. Deze belijdenis heeft Paulus vastgelegd in zijn brief aan de gemeente van de Filippijnen (1:21). Wanneer wij nu zijn leven nagaan, dan zien we die belijdenis bevestigd in zijn leven. Persoonlijk en ambtelijk. Zijn levenshouding was Christus. Aan Hem dacht hij. Uit Hem leefde hij. Naar Hem verlangde hij. Hem wilde hij dienen. Paulus wilde geheel leven voor Christus en door heel het leven met Christus. Onder mensen en in de gemeenten zien we het. Het is gebleven tot in de dood. Zich inzetten voor de dienst, het Koninkrijk van de Heere, lezen we ook in de brieven aan Timotheüs. Met nadruk schrijft hij aan Timotheüs: Houd het voorbeeld der gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt in geloof en liefde die in Christus Jezus is (2 Tim. 1:13). Welk een pastoraal advies wordt door Paulus gegeven. Timotheüs heeft veel van Paulus gehoord. Gezonde woorden liet Paulus horen. Het volle evangelie van zonde en genade beheersten de prediking van Paulus. Het woord van de Heere werkt heilzaam, genezend. Paulus is daarvan overtuigd. Daarom Timotheüs: houd het voorbeeld van de gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt. Timotheüs moet zich exact houden aan het voorbeeld, het patroon, het richtsnoer wat hem gegeven is. Calvijn zegt: Timotheüs zou zo moeten prediken dat het duidelijk de leer van Paulus is die gebracht wordt. Calvijn voegt eraan toe, dat de theologie van zijn dagen de weg is kwijt geraakt. Men heeft de gezonde woorden verlaten en dat maakt de theologie ziek. Het overgeleverde geloofsgoed mag niet verdonkerd worden. Ook niet omgebogen naar de tijd. Geen verkort evangelie. Geen aangepast evangelie. De tekstgebondenheid is eis. Dit wordt door de Heere gevraagd. In een verklaring las ik wat het doorgegeven waard is. Het gaat in 2 Tim. 1:13 over het overgeleverde geloofsgoed. Geloven doet men niet in het luchtledi-

ge. De gelovige zegt ook niet 'wat heb ik met het geloof van mijn schoolmeester of van mijn oude vader te maken.' Gods kind staat graag in de stroom te vissen. Maar dan in de stroom van de traditie waarin hem de dierbaarste beloften en eisen van Gods Woord zijn aangereikt. Nu dient de theologie de kerk te helpen om de gezonde woorden te bewaren. Dat verstonden mannen als Luther en Calvijn. Het kan ook overwegend van de mannen van de Nadere Reformatie en van het puritanisme gezegd worden. Hun theologische arbeid was onderworpen aan de Heilige Schrift. Wat zij geschreven hebben is gezond en gezond makend. Dit kan niet gezegd worden van veel wat er nu op de markt verschijnt. De Schrift wordt zeer kritisch bekeken. De geleerde mens maakt uit wat waar is. Wat tijdgebonden is en waarin het leven van nu ingepast kan worden. Wat zich op de wereldmarkt aandient wordt op een zogenaamde vrome manier acceptabel geacht. Het resultaat is precies als wat Calvijn in zijn dagen constateerde. Wel een leer, maar waarin men Paulus niet meer kan herkennen. Hiervan mag wel kennis genomen worden, want het komt er niet op de synodale tafel. Bezinnen op en leven bij het apostolische gezag is dringend geboden. Ook voor onze jongeren. Dit heeft niets met tijdgebondenheid te maken. Het apostolisch gezag is het Goddelijk gezag. Paulus kon ook met nadruk zeggen: ik ben gesteld als een prediker, een apostel en een leeraar der heidenen. We moeten ook niet voorbijzien wat Paulus verder schrijft: het voorbeeld der gezonde woorden die van Paulus gehoord werden moet gehouden worden in geloof en liefde in Christus Jezus (2 Tim. 1:14).

Een groot gevaar is ook dode orthodoxie. Men heeft dan aan de leer genoeg. Zuiver in de leer is goed. Het is zelfs eis. Want Gods Woord geeft alles aan voor leer en leven. Waar geen ruimte voor is, mogen we geen opening voor

maken. Dan zetten we Gods Woord naar ons tijdsbeeld. De hartelijke verbondenheid aan de leer, de gezonde woorden, behoort er te zijn en die is er wanneer er is het leven uit en door Christus Jezus. Wanneer men één is met Hem. Zo alleen is er geloof en liefde. Vandaar dat het geloof Christus tot fundament heeft en de liefde tot Hem blijkt in woorden en daden. Men leeft als het ware met de Bijbel in de hand en belijdt de zuivere leer der waarheid. Op en onder de kansel. Ter onderstreping zegt Paulus: bewaar het goede pand dat u toegetrouwd is door de Heilige Geest Die in ons woont (2 Tim. 1:14). In vers 12 heeft Paulus het over zijn pand, dat bij de Heere is weggelegd en door de Heere wordt bewaard tot de grote dag. In vers 14 heeft hij het weer over het pand. Het gaat hier over het pand op de aarde. Het kostbare namelijk, de heilswaarden des Heeren. Die zijn goed. Zuiver. Heilvol. Heilzaam. Onverderfelijk. Die dienen bewaard te worden. Het grondwoord in het grieks geeft aan dat bewaren ook wijst op bewaken. Beschermen. Er zijn vijanden die het af willen nemen. Beïnvloeden. Verdraaien. De geest van de eeuw is scherp, listig en werkzaam. Timotheüs, de vijand die zelfs kan komen als een engel des lichts, ligt op de loer. Laat wat je bezit niet overweldigen, imponeren of meevoeren. Bewaren. Bewaken is de eis. Dit heeft ons ook veel te zeggen, want er is veel op de kerkelijke markt. Wanneer we aan onze eigen kerk denken. In de vorige eeuw werd gesteld: wat is christelijk gereformeerd! Het werd duidelijk belicht. Nu wordt er gesproken over wat in de christelijke gereformeerde kerken kan en uiteindelijk mag. De tijd slijt. De tegenstelling met het verleden wordt steeds groter. Was alles in de vorige eeuw goed? Wanneer kan dit ooit gezegd worden? Op de wereld is alles ten dele. Echter wat nu is behoort een wortel te hebben in het verleden. Het moet zelfs aantoonbaar zijn in Gods Woord. Het: zo zegt de Heere, is de toets. Voor alles. Voor heel het gemeentelijk en persoonlijk elven. Nu zegt Paulus dat het bewaren, het bewaken moet geschieden door de Heilige Geest Die in u woont. Dit is heilige roeping voor Timotheüs en zo ook voor ons. Bijzonder voor ambtsdragers. Aan het kostbare, zo mogen we het wel noemen, wat toegetrouwd is, mag niets af of toegevoegd worden. Om de lieve vrede mag niets besloten worden. Compromissen kunnen levensgevaarlijk zijn en geweldige gevolgen hebben. Naar het Woord zal elke ambtsdrager op de grote dag geoordeeld worden. Getrouwheid is geboden. Maar wie kan de menselijke geest overtuigen, overheersen, of breken? De Heilige Geest. De Heilige Geest

geeft inzicht in het Woord. De overtuiging van deze zaak: er staat geschreven. De Heilige Geest verzegelt het. De Heilige Geest geeft geloof in het Woord. Kracht uit het Woord en zekerheid door

het Woord. Hij spoort aan om te willen strijden met het Woord en indien nodig te lijden voor het Woord. Zo zij het onder ons.

M.C. Tanis

DE VERZEGELING MET DE HEILIGE GEEST (7)

Al een aantal keren nu hebben we gezocht naar de betekenis van de verzegeling met de Heilige Geest. We zijn begonnen met te proberen de juiste uitleg te vinden van de Schriftwoorden die naar deze geestelijke weldaad verwijzen. We hebben voor dat doel vooral in de brieven van de apostel Paulus gelezen. Daarna hebben we geluisterd naar enkele predikers uit de vorige eeuw (D.M. Lloyd Jones en I. Kievit) en uit vroeger eeuwen (W. à Brakel en A. Comrie). Goede en diepe dingen hebben ze gesproken en geschreven. Aan het slot van het vorige artikel beloofde ik dat ik nog verder zou ingaan op enkele aspecten uit een preek van dr. Alexander Comrie. Bij nader inzien wil ik daar nu toch maar van afzien. Het zou te uitgebreid worden. In artikelen die Deo volente nog zullen volgen, wil ik gaan proberen de lijnen door te trekken naar de praktijk van het geestelijk leven. Maar eerst wil ik met u nog luisteren naar de stem van Johannes Calvijn. Hij was door genade een leerling van de Heilige Schrift en zo een leraar van diezelfde Schrift. Hij was tegelijkertijd bekend met de wegen die de Heilige Geest met Zijn Kerk gaat. Eerst nog Calvijn dus. Zo maken we door de geschiedenis heen dus een terugtrekkende beweging. Van de 20^e, via de 18^e naar de 16^e eeuw. Het is een bewuste keus.

Geest en Woord

Calvijn wordt wel genoemd de theoloog van de Heilige Geest. Daar is iets voor te zeggen. Meer dan de meeste theologen voor hem en meer dan velen van zijn tijdgenoten, had Calvijn oog voor de plaats en de betekenis van de Heilige Geest. Het hele derde boek van zijn Institutie is aan de Heilige Geest en Zijn werk gewijd. Het is de Heilige Geest, aldus Calvijn, die het geloof in het hart werkt en die door dat geloof een zondaar aan Christus verbindt. Het is ook de Heilige Geest die dat nieuwe leven in stand houdt en die van Gods genade in het leven van de Zijnen verzekering geeft.

Calvijn als de theoloog van de Heilige Geest. Maar niet minder is Calvijn de theoloog van het Woord, het Woord van God namelijk. Legde Calvijn in zijn strijd met Rome de nadruk op de betekenis van de Heilige Geest, tegenover

de doperse radicalen, de fanatieke geestdrijvers van zijn tijd, bepleitte hij aandacht voor het Woord van God. In zijn beroemde brief aan Sadoletus lezen we: "Wanneer zij vanuit de hoogte zich beroemen op de Geest, hebben ze voorwaar niets anders op het oog dan plaats te maken voor hun eigen verzinsels, nadat zij het Woord van God terneer gedrukt en begraven hebben."

Dat Calvijn zowel aandacht heeft voor het werk van Gods Geest als voor het belang van het Woord van God is bij veel aspecten van de leer die hij behandelt, op te merken. Dat geldt niet het minst als het gaat over de verzegeling met of door de Heilige Geest. Heel bijzonder blijkt dat wel als Calvijn in zijn Institutie de leer aangaande het geloof bespreekt. Daarvoor moeten we zijn in boek III, hoofdstuk 2. Daar gaat het over "het geloof, zijn wezen en eigenschappen." Luister eens naar de bekende omschrijving die we daar vinden: "Nu zullen we een goede definitie hebben, als we zeggen dat het geloof een vaste en zekere kennis is van Gods welwillendheid jegens ons, die gegrond is op de waarheid van Zijn genadige belofte in Christus en door de Heilige Geest zowel aan ons verstand wordt geopenbaard als aan ons hart verzegeld" [III, 2, 7]. Calvijn omschrijft het geloof dus allereerst als kennis, kennis van Gods welwillendheid, Zijn genadige gezindheid. En dat niet in het algemeen, maar "jegens mij...", heel persoonlijk dus. Er is volgens Calvijn geen geloof, of het weet Wie God is in Christus, Wie Hij voor mij is in de Heere Jezus Christus. Namelijk de genadige God, die niet wil dat ik verloren ga, maar dat ik tot kennis der waarheid gekomen ben. Het is niet een ongewisse, maar een vaste en zekere kennis. De vraag zou kunnen luiden: maar waarop is die zekere kennis dan gegrond? Waar ligt haar fundament? Daarop geeft Calvijn als in één adem antwoord: die kennis berust op het Woord van God, beter nog: op Zijn genadige toezegging in de Heere Jezus Christus. De grondslag van de zekere geloofskennis ligt niet in mijn binnenste, in mijn gevoelens en gestalten, maar ze ligt buiten mij, in het betrouwbare Woord van de Heere. In Zijn belofte die in Christus Jezus ja en amen is.

En dan, nadat Calvijn heeft gesproken over het ware geloof dat zich grondt op het Woord van de Heere, gaat hij spreken over de Heilige Geest. Over een tweevoudig werk van de Heilige Geest. Die Geest doet ten aanzien van het geloof twee dingen: "... en door de Heilige Geest zowel aan ons verstand wordt geopenbaard als aan ons hart verzegeld" De Heilige Geest laat Zich dus kennen aan twee (ik schrijf het met eerbied) 'activiteiten.' Namelijk Hij openbaart aan het verstand en Hij verzegelt aan het hart. Wat openbaart en verzegelt Hij? "Gods welwillendheid jegens ons."

zekerheid

Het is dus in dit verband dat Calvijn de verzegeling door de Heilige Geest ter sprake brengt. Ze hangt ten nauwste samen met de zekerheid die er in het geloof is. De Heilige Geest doet in het leven van de zondaar een werk van openbaring; die doet Hij aan ons verstand. Hij werkt ook een daad van verzegeling; die gebeurt aan het hart. Wat de openbaring aan het verstand betreft, daarbij moeten we ongetwijfeld denken aan wat de Dordtse Leerregels ter sprake brengen bij de wedergeboorte: "Wanneer God dit Zijn welbehagen in de uitverkorenen uitvoert of de ware bekering in hen werkt, zo is het dat Hij (...) het Evangelie hun uiterlijk doet prediken en hun verstand krachtig door de Heilige Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden de dingen die van de Geest van God zijn..." [III/IV, 11].

Maar hoe groot het ook is, dit is (nog steeds volgens Calvijn) niet het enige. Daarbij komt nog het zogenaamde verzegelend werk van de Heilige Geest. Plaatsvindend dus aan het hart. Wat een wonder! Dezelfde Geest van de Heere Jezus Christus Die het verstand verlicht en mij de vaste wetenschap leert dat de Heere een genadig en ontfermend God is – en dat jegens mij! – ... dezelfde Geest gaat deze waarheid zo aan mijn hart verzegelen dat het daar als onmiskenbaar wáár gekend en betrouwd wordt.

Ik constateer met u dat Calvijn de weldaad van de verzegeling door de Heilige Geest ziet als een wezenlijk onderdeel van het zaligmakende geloof. Tevens dat hij die verzegeling ziet met het oog op de zekerheid van dat geloof. In hetzelfde hoofdstuk van de Institutie komt hij daarop uitgebreid terug. Ik volsta met enkele citaten in de prachtige vertaling van prof. Van 't Spijker (Delft 1987). "Voornamelijk gaat het in het geloof hierom, dat wij niet menen, dat de beloften van de barmhartigheid die de Heere ons aanbiedt, slechts buiten ons waar zijn, maar

niet in ons. Veeleer aanvaarden wij ze in ons binnenste en we maken ze tot de onze. Eerst hieruit ontstaat dat vertrouwen dat de apostel in Rom. 5: 1 'vrede' noemt. (...) Deze vrede bestaat in een zekerheid die het geweten voor Gods aangezicht tot rust en stilte brengt."

Calvijn brengt hier dus het geweten ter sprake. In navolging van Calvijn doet de Heidelbergse Catechismus dat ook in zondag 23: "hoewel mijn geweten mij aanklaagt dat ik tegen al de geboden van God gezondigd heb..." Ondanks die aanklacht, ja pal daartegen in, klinkt evenwel het "nochtans..." van het geloof. Door de oefening van dat geloof, aldus Calvijn, werkt de Heere vrede in de ziel. En zo komt het geweten tot stilte en rust. "Zonder die vrede moet ons geweten wel noodzakelijk door onrust en angst gekweld worden, ja zelfs bijna verscheurd." Calvijn weet immers maar al te goed dat een zondig en verloren mens voor de heilige God niet kan bestaan. De geduchte Wet van God maakt het me duidelijk. Als ik geplaagd wordt voor die ontmaskerende spiegel. Dan ga ik mijn verlorenheid en mijn onmogelijkheid van zalig-worden inzien. Of anders is het wel de boze die het me influistert: "je hebt geen heil bij God." En mijn geweten moet het allemaal toestemmen. "God enkel licht, voor Wiens gezicht, niets zuiver wordt bevonden..." Hoe zal ik aan dat gewis verderf ontkomen? Het antwoord luidt: alleen door het geloof dat de belofte van de genadige God in Christus aangrijpt, tegen hoop op hoop. Slechts zo kan mijn geweten tot vrede en stilte worden gebracht. En dat gebeurt doordat de Heilige Geest de welwillendheid van de Heere die in Zijn belofte begrepen is, aan mijn hart verzegelt. En mij er zo ook van verzekert. Welnu, dat is, aldus Calvijn, de weldaad van de verzegeling!

Nu kan het zijn dat u dat allemaal wel wat snel vindt gaan. Moeten we concluderen dat elke ware christen een verzegeld christen is? Behoort deze weldaad tot het wezen van het geloof? Hoe zit het dan met bestrijding en twijfel? Zo zeker is elk kind van de Heere toch niet van Zijn staat?!

Ook de volgende keer Deo volente luis-teren we nog even naar de heilige Schrift zoals Calvijn haar verstaan en verklaard heeft.

J.M.J. Kieviet

EXCUSES?

"PKN-scriba: Excuses aan Pinksterkerk." Aldus het Reformatorisch Dagblad van maandag 17 september. Op dezelfde pagina is het vriendelijk lachende gezicht van 'onze' dominee Tanis te zien, de nieuwe voorzitter van Bewaar het Pand. Maar het één zal niet met ander te maken hebben, denk ik.

Dr. B. Plaisier, scriba van de PKN, schaamt zich. Waarvoor? Voor de manier waarop vanuit de kerken is gesproken over de Pinksterbeweging. Hij zei het op het eeuwfeest van de Pinksterkerken. Letterlijk: "Wat is er in het verleden soms met minachting over u gesproken. Ik wil u zeggen dat ik me hiervoor schaam."

Het is niet duidelijk namens wie of wat dr. Plaisier dit allemaal zei. Op persoonlijke titel. Of namens zijn kerk. Of misschien wel uit naam van heel kerkelijk Nederland. Ondertussen denk ik dat er wel wat valt af te dingen op zijn deemoedige verontschuldiging. Van verachting en minachting heb ik nooit zoveel gemerkt. Als bijvoorbeeld Velema en Van Genderen de pinksterbeweging ter sprake brengen in hun dogmatiek doen ze dat op een eerlijke en rustige manier. Dan gaat het over de algemene verzoening, over het spreken in tongen en over de kinderdoop. Ik lees: "Bij de Pinkstergroepen, waarmee we in de 20^e eeuw te maken hebben gekregen, bestaat het gevaar dat men zich niet alleen door de Schrift, maar ook door allerlei profetieën laat leiden, waarbij het

nog maar de vraag is, of de Geest van God daarin spreekt of de geest van de mens zelf" (694).

Welnu, daar zit mijn weerstand tegen het excuus van Plaisier. Hij voegt er namelijk aan toe dat het ontstaan en de groei van de Pinksterkerken te maken heeft met het verrassende en steeds weer nieuwe werk van de Geest. Dat lijkt me te snel gezegd. Toegegeven: de kanalen waarlangs de stroom van de Geest Zich beweegt, worden niet door ons bepaald. En nog minder door ons mensen gegraven. Maar een gereformeerd christen – en is het gereformeerde niet het meest bijbelse? – wil toch niet om een eerlijke toetsing aan het Woord van God heen. En dan is naar mijn indruk de geest van de Pinksterbeweging toch al te zeer door het serum van Arminius besmet. Met alle gevolgen van dien.

Nogmaals, de Wind blaast waarheen Hij wil. Maar evenzeer geldt: "Tot de Wet en tot de Getuigenis. Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben." Dat geldt trouwens niet minder voor de kerken die zich gereformeerd noemen.

J.M.J. Kieviet

1962-2007

Twee jaartallen. Beide zijn van betekenis voor het kerkelijk leven. In 1962 werd synode gehouden en dat is ook het geval in 2007. Nu is het niet de bedoeling om beide synoden na te gaan. Dit kan wel als het gaat over de synode van 1962. We kunnen de acta daartoe raadplegen. De synode van 2007 vergadert nog. Onjuist is het daarover al iets te schrijven.

Een zaak die niet onbelangrijk is wil ik onder de aandacht brengen: de Bijbelvertaling. Die kwam in 1962 en daarvoor al aan de orde. Ik denk aan de synode van 1959. Toen was de Nieuwe Bijbelvertaling ook een agendapunt. Op de synode van 1962 werd behandeld het rapport van deputaten voor onderzoek inzake de Bijbelvertaling. Op de synodetafel lagen drie instructies. Van de particu-

liere synode van het Noorden, van het Oosten en van het Zuiden. Daarnaast waren er diverse ingekomen stukken die gingen over de Bijbelvertaling. Het was geen onbelangrijke materie die toen aan de orde kwam. Spanningen ontbraken niet. Ik moet zeggen, zelf mocht ik als afgevaardigde aanwezig zijn, dat de zaak in een goede sfeer werd behandeld. Nimmer behoefde de preses in te grijpen of tot de orde te roepen. Er was een christelijke sfeer. Duidelijke werd er gesproken voor en tegen het gebruik van de Nieuwe Vertaling in de eredienst. De stemming was 33 voor en 15 tegen. Nu mogen we 45 jaar kerk zijn sinds de synode van 1962 te Haarlem- Noord. Zijn wij als kerken dichter bij elkaar gekomen? Met gemengde gevoelens heb

ik het woord plurale kerk gelezen en dat onze kerken kunnen vergeleken worden met een eilandengroep. Dit werd geschreven door scribenten, die niet zo maar wat poneren.

Er is sinds 1962 heel wat gebeurd. In 2007 moet het weer gaan over het gebruik van een Bijbelvertaling. Deputaten brengen verslag uit van hun onderzoek en bevindingen en leggen naast hun resultaat een voorstel ter beoordeling en besluitvorming voor aan de synodeleden. Wat deputaten voorstellen is mij onbekend. Trouwens al was het mij bekend dan is het geen kerkelijke stijl daarop in te gaan. Toch zijn er dingen omtrent de Bijbelvertaling die bekend zijn. Voor zover ik weet ontbreken instructies. Maar er is wel standpuntbepaling. Want men dacht zelfs verder en dat niet onterecht. De kerkelijke situatie is in 2007 niet verbeterd. Mooie woorden worden gehoord aan het einde van vergaderingen maar in de situatie verandert niets. En er is de stemming dat de karavaan niet meer is tegen te houden. Dus laat alles maar gaan. Er is gelukkig nog de autonomie van de plaatselijke kerken. Dat laatste is zeker een zegen. Maar hoe staat het met de verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar?

STUDIE

Nu de reeks over de leerdienst afgerond is, kom ik weer toe aan enkele onderwerpen van een wat andere aard. Ter afwisseling lijkt het me goed nu eens iets te zeggen over de studie van een predikant bij de voorbereiding van een dienst. De visitatie-vraag, die daarop betrekking heeft, luidt: "Studeert de predikant – mede met het oog op de prediking- ijverig? Komt hij voldoende aan studeren toe?"

Een heel belangrijke en interessante vraag. Ik wil me ervoor hoeden om dit artikel alleen te schrijven voor predikanten en kerkenraden.

Trouwens, ik heb tijdens mijn diensttijd vaak gemerkt, dat de gemeente heel belangstellend is naar de voorbereiding voor de preek. Hoe maakt de voorganger zijn preek? Daar is natuurlijk geen pasklaar recept voor te geven. Ik wil trachten, vanuit mijn eigen ervaring, enkele dingen daarover te zeggen.

Ik begin met het tweede deel van de vraag: Komt hij voldoende aan studeren toe? Gunt men de leraar de tijd om aan de preek te werken, of ziet men hem toch maar liever als herder? De herder, die gaat van deur tot deur, om dan tegen het naderen van de zondag te merken dat er preken gemaakt moeten worden. Stelt u de eis dat de dominee vaak moet

Dat de synode in een moeilijk parket is gekomen staat vast. Men kan tot geen andere uitspraak komen dan in 1962 of het aansturen op revisie heeft geen enkel nut. De vertaling wordt landelijk al gebruikt. En er zijn Christelijke Gereformeerde kerken die de Nieuwe Bijbelvertaling al gebruiken en naar ik hoor aan bruidsparen geven als trouwbijbel. Het schip is niet meer te keren. De bruikbaarheid en de betrouwbaarheid van de nieuwe Bijbelvertaling is voor sommigen al bewezen. Welke koers gaan onze kerken varen en op welk kompas?

Zeker we zijn niet klaar met een vertaling op zich. Maar we hebben wel te zoeken naar de beste vertaling. En het is nog niet bewezen dat de Statenvertaling dat niet meer is. De rouwdienst van wijlen ds. J.H. Velema heeft bewezen, dat de oude stijl van de kerken in de dienst het niet alleen nog doet, maar ook trefend is. De dienst sprak in alle opzichten van Geest en leven. De oude wijn is van kracht en smaak nog niet verminderd. Ds. Velema, die zelf de liturgie opstelde voor zijn rouwdienst, was daarvan overtuigd.

M.C. Tanis

langs komen, dan kan dat ten koste gaan van de preekvoorbereiding. Het is waar dat het pastoraat (het bezoekwerk) heel belangrijk is voor de preekstudie, want we moeten weten waar de noden van de gemeente liggen, maar u begrijpt ook, dat de studeerkamer van het grootste belang is. Men heeft wel gezegd: wie niet studeert, is niet bekeerd. We moeten met eerbied en diep respect omgaan met het Woord van God. We dienen het Woord zo goed mogelijk aan het woord te laten komen. Overvraag dus uw predikant niet zodat hij in tijdnood komt. Velen in de gemeenten hebben terecht al vaak opgemerkt, dat de ene voorganger meer herder in de gemeente en de andere meer leraar op de kansel is. Als beide facetten evenwichtig naast elkaar bestaan, komt alles het best tot zijn recht.

Denkt u dat studie, gedegen studie, belangrijk is? Zeg niet te snel ja. Een bestudeerde preek, die goed voorbereid is, kan lang niet altijd rekenen op de instemming van de hoorders. Dat heb ik voor mezelf vaak opgemerkt. Had je extra veel werk van een preek gemaakt, dan hoorde je daar de gemeente maar weinig over. Een bestudeerde preek vraagt van de gemeente enig niveau. Ze-

ker, moeilijke zaken kunnen eenvoudig voorgesteld worden, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. We zullen zeker als predikanten in de fout vervallen, dat we teveel kennis veronderstellen bij de gemeente. We moeten bedenken dat wij al dagenlang met de tekst rondlopen en de tekst met ons, terwijl de gemeente kersvers in de bank tegen de tekst aankijkt. Dat geldt nog te meer van kinderen en jonge mensen. In dit verband is het heel stimulerend voor de spreker op de kansel, als er mensen zijn die in de bank aantekeningen maken van de preek, om zodoende het verband en de samenhang duidelijker in beeld te krijgen.

Het kan echter ook zo zijn, dat de gemeente het bekende gedachtegoed wil horen, zij het dan met enige variatie, terwijl men niet mee op weg gaat om zich te verdiepen in de tekst. Terecht wordt er door velen op gewezen, dat een preek niet voorspelbaar mag zijn. Iedere tekst is anders. Een preek moet nieuw zijn. Oude en nieuwe dingen worden, als het goed is, naar voren gebracht. Ik wil zeker niet de hoorders in de kerk blameren, maar men zoekt wel te vaak toch naar het lichtverteerbare. We kunnen niet zoveel meer aan. Dat werkt oppervlakkigheid in de hand. Al heel snel wordt het niet meer begrepen. Het is voor een voorganger een weldaad, als hij (enkele) mensen in de kerk heeft die met onderscheidingsvermogen naar de preek kunnen luisteren. En wat zei Paulus daar ook weer van? De natuurlijke mens verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want ze zijn hem dwaasheid... (1 Kor.2:14). Daarmee wil ik me niet te makkelijk van de zaak afmaken. Ik ben wel bang dat heel wat geestelijke zaken voor natuurlijke dwaasheid gehouden worden, ook in de kerk.

Er is misschien wel iets te doen tegen preken die moeilijk overkomen naar u toe. Het kan heel veel verduidelijken, als u in de week na de zondag nog eens naar een opname van de dienst luistert. Herhaling is de moeder van de wetenschap. U zult bemerken dat u dan veel meer hoort. U zou er verder goed aan doen, uzelf naderhand nog eens in de tekst wat te verdiepen, door bijvoorbeeld de Kanttekeningen van de Statenbijbel erop na te zien. Denk mee en bid mee, natuurlijk ook al in de voorafgaande weekse dagen. U krijgt dan uiteindelijk de preek waar u om gebeden hebt, ook als deze u niet zou bevallen. Denk over die zin maar even goed na.

Ik wil in dit verband ook wijzen op allerlei goede mogelijkheden die de moderne techniek ons te bieden heeft op het terrein van de Bijbeluitleg. Geen moderne theologie, maar moderne techniek. Sommige gemeenteleden beschik-

ken over de online Bible cd, waarop een schat van informatie te vinden is over de Bijbel en haar uitleg. Steeds meer hoorders leren omgaan met de computer; ook zelfs veel ouderen. Natuurlijk zullen ook de meeste predikanten ermee hebben leren omgaan. Zelf heb ik jarenlang allerlei digitale informatie links laten liggen, totdat ik me er toch eens wat meer in verdiepte. En dat niet zonder vrucht. Niet alleen zijn de grondtalen op de cd beschikbaar, u kunt ook een grootschalig aanbod van vertalingen vinden, zoals de King James en de Luthervertaling, naast allerlei moderne weergaven. Verder nemen de commentaren op de Bijbel een belangrijke plaats in en kunnen we zelfs een kleine bibliotheek aantreffen. Meestal gaat het dan om werken uit de Puriteinse traditie, zoals Spurgeon, Bunyan en noem maar op. Wie bekend is met Internet, weet dat bijna alle oude schrijvers en Puriteinen op Internet te vinden zijn.

Op deze manier komt de studie voor de preken binnen handbereik van predikanten, maar ook van de gemeenteleden. Eerstgenoemden doen er goed aan te bedenken dat gemeenteleden op die manier heel ver kunnen komen in het meedenken over een tekst. U schrikt toch niet als u af en toe eens merkt dat deze of gene in de gemeente ook de tekst bestudeerd heeft? Het kan gebeuren en het kan ook stimuleren.

Hoe gaan we nu met deze schat aan gegevens om? Elke predikant zal zijn eigen methodiek hebben ontwikkeld. Het vinden van de tekst gaat aan alles vooraf. Komt een tekst naar ons toe, dan kunnen we eerst persoonlijke inzichten en lijnen op papier zetten. Op die manier kunnen we er achter komen of we geestelijke lijnen opmerken in de tekst.

Daarna zal men kennis nemen van de exegetische werken, zodat we weten wat bekwame uitleggers van de tekst hebben gedacht. Maar die bekwame uitleggers liggen niet voor het oprapen. Toen ik pas begon, lagen alle mogelijke commentaren om m'n bureau heen, zodat ik van de bomen het bos niet meer zag. Feitelijk krijgen we van de meeste geen echte antwoorden op de vragen waar we dan mee zitten. Maar gelukkig als we mogen ervaren dat de Heere het Woord opent, ook door middel van anderen. We behoeven er verder ook weer niet teveel bij aan te slepen; dat werkt de verwarring alleen maar in de hand. Op de genoemde cd staan er heel veel, maar in ieder geval ook Dächsel, Matthew Henry, Matthew Poole en dan de Kanttekenaren. Dat zijn goede bekenden, zowel van de voorgangers alsook van veel gemeenteleden. De genoemde Poole is misschien niet bij de massa bekend. Zijn uitleg van de Bijbel is ook in

boekvorm bekend; drie helaas wat te fijn beletterde delen bevatten zijn inzichten. Deze naam mogen we wel met ere noemen. Ieder, die zich bezig houdt met de uitleg van Gods Woord, weet dat er enerzijds veel "dorre" letterkundige uitleg bestaat met daarnaast veel stichtelijke lectuur. Poole geeft een duidelijke combinatie van beide aspecten. Er ligt aan zijn uitgaven een buitengewone schat van Bijbelkennis ten grondslag. Men kan zich verwonderen hoeveel deze theologen uit vroeger dagen wisten en hoezeer zij bekend waren met de kennis van de Heilige Schrift. Dat vindt u ook bij veel Hollandse oude schrijvers. Men zal zich daarbij klein en onbeduidend voelen. Naast deze bekendheid met talen en uitlegging, komen dan bij hem ook vooral de geestelijke, bevindelijke trekken naar voren. En dat maakt zijn gedachten bijzonder waardevol. Juist deze geestelijke inzichten zijn van het allergrootste belang, ook voor onze tijd. In zijn werken klopt dus de polsslag van de Puriteinen.

Hoe dan verder? Ik ben nu wel op een teer punt aangekomen. De preek helemaal uitschrijven of niet? Tot voor kort was een goede preek een uitgeschreven preek. En dat is een goede gedachte. Maar we gaan ook steeds meer geluiden horen, die gaan pleiten voor een preek, die niet letterlijk van een uitgeschreven tekst wordt voorgedragen. Preken uit het hoofd. En dat lijkt me een héél goede ontwikkeling. Ik ga op de voordelen daarvan nu niet nader in. Het maken van de preek bestaat uit het vastleggen van de exegetische hoofdlijnen, al of niet letterlijk uitgeschreven. Dat hangt af van ieders persoonlijke mogelijkheden. Als al dit werk dan op donderdag gedaan is, heeft de voorganger nog tot zaterdag(avond) de tijd om te denken over de beste en uiteindelijke conceptie, waarbij dan sterk de vraag hem zal bezig houden hoe hij vanuit de vele gevonden inzichten een zo eenvoudig mogelijke schets kan maken.

VRAGENRUBRIEK

Het spreekverbod.

Voor we tot een beantwoording komen van de vragen die me op de laatste Be-waar het Panddag op Urk toegeschoven zijn, moeten we eerst nog een eerder ingekomen vraag zien te beantwoorden. Die vraag gaat over het spreekverbod, dat sommige mensen door de Heere Jezus werd opgelegd, na door Hem wonderlijk genezen te zijn. Ze mochten

In Canada heb ik hier en daar de gewoonte aangetroffen om een heel beknopte schets van de te houden preek voor de dienst beschikbaar te stellen voor de gemeente, zodat deze beter kunnen meedenken. De laatste jaren heb ik zelf dit in Damwoude gedaan en ik hoor nu dan af en toe de mensen zeggen dat het wel goed werkte. Misschien ter navolging.

Na al deze verrichte arbeid komt dan de kansel in zicht. Vaak toch met het gevoel het niet te kunnen zoals het moet. Laat de gemeente maar bedenken hoe arm en behoeftig Gods dienaren zich kunnen gevoelen voordat zij de kansel opgaan. Wat is het dan een voorrecht als de Heere in de dienst overkomt, of als het Woord mag openvallen. Dan wordt het waar dat we op Gods inspraak wachten mogen. Die afhankelijkheid op de kansel doet omhoog zien. Het komt vaak voor dat de tekst zich op de kansel opent op een manier, die de urenlange sessie in de studeerkamer het niet kon geven. In dat geval is het ook weer waar dat de prediker erom bidt dat de Heere een wacht voor zijn lippen zet. Onze woorden moeten gewogen worden en moeten lijken op gouden appels in zilveren schalen. En laat de preek dan maar onder de zegen des Heeren zo zijn, wat ik las als een uitdrukking van Bach over een orgel van Silbermann: "een zilveren toon en donderende bassen". Dat moet dan een rechte prediking zijn. Geen mooie preek, zoals de mensen vaak zeggen. Maar een rechte verkondiging. En dan wacht alles op de zegen van de Heere. In die preek komt ook de studie tot de juiste hoogte. En feitelijk is dat niet maar gewoon studie, maar een zalving met de Heilige Geest, Die leidt in al de waarheid.

P. Roos

er niet over spreken. De vraag is hoe de Heere dit toch heeft kunnen vragen? Zwijgen over een wonder, persoonlijk ondervonden, is toch onmogelijk? En al zou men gezwezen hebben, dan zouden de mensen hun wonderbare genezing toch wel opgemerkt hebben en naar de reden ervan hebben gevraagd? Bovendien vonden Jezus' wonderen publiekelijk plaats. Hoe moeten we dat verbod

van de Heere toch duiden?

Inderdaad komen we het een enkele keer tegen in het Evangelie. We denken aan Markus 1:44, waar de Heere Jezus de melaatse na zijn genezing verbiedt er over te spreken. Te denken valt ook aan Markus 5:43, waar de Heiland na de wonderbare opwekking van het dochttertje van Jairus de ouders zeer gebiedt dit niemand te laten weten. In Markus 7:36 vinden we een gelijk geval. Daar wordt tevens gezegd dat de schare zich niet hield aan Jezus' uitdrukkelijk verbod om te zwijgen. En in Markus 8:26 verbiedt Hij zelfs de man die Hij van zijn blindheid genas zijn dorpje in te gaan om het daar te vertellen!

De gedachte zou kunnen opkomen dat het verbod, meerdere malen geuit, gewoon onredelijk was. Zouden we bovendien niet denken dat de Heere er Zich juist in verblijdt als Zijn wondermacht van de daken wordt gepredikt? Is zwijgen over Gods goedheid niet eerder een zonde van ondankbaarheid?

Het komt inderdaad nogal vreemd over. Temeer daar we weten dat de Heere niet zo maar wat zei. Al Zijn woorden waren immers woorden van wijsheid! Hij moet er een bedoeling mee gehad hebben, maar welke?

Laten we inderdaad voorop stellen dat het de Heere behaagt als we Zijn wonderen aan anderen vertellen. Het is zelfs een bijbelse opdracht, Denk slechts aan Psalm 105: En spreekt met aandacht en ontzag, van Zijne wonderen, dag aan dag! Ik denk dat een dergelijk getuigend spreken en een verheerlijken van Gods grote Naam zeker door de Heere Jezus gewild en gewaardeerd werd. Denk immers aan Zijn teleurstelling toen 9 van de 10 melaatsen het niet nodig achtten om terug te keren om Gode de eer te geven.

We moeten echter bedenken dat de Heere Jezus een andere geest en mentaliteit onder het volk gewaar werd, die Hij minder kon waarderen. Door het optreden van de Heere Jezus laaiden allerlei nationale hartstochten onder het volk op. Zulk een Profeet, zulk een Wonderdoener, zulk een Messias wilde het volk wel! Graag zelfs! Daarom trok de Heere Zich ogenblikkelijk terug als de emoties zo hoog oplaaidden dat ze Hem terstond tot hun Koning wilden aanstellen. Lees maar Joh. 6:15, waar staat: "Jezus dan, wetende, dat zij zouden komen, en Hem met geweld nemen, opdat zij Hem Koning maakten, ontweek wederom op de berg, Hijzelf alleen".

En als ze Hem de volgende dag toch weer massaal achterna lopen, verzucht Hij: "Gij zoekt Mij, omdat gij van de broden gegeten hebt". Ook zegt Hij dat ze Zijn wonderen niet als tekenen zagen.

Als tekenen van het Koninkrijk der hemelen, dat zeker komen zou, maar in een weg van lijden en sterven van de Heere Jezus als Borg en Middelaar.

O ja, er was Messiasverwachting, maar Jezus was op een andere wijze Messias, dan men onder het volk - en ook onder de discipelen - verwachtte! Sprak Jezus over Zijn lijden, dan rees gelijk de ergernis in het hart der discipelen immers!

Een recht zicht op de Persoon en het werk van de Heere Jezus zou men pas ontvangen door het werk van de Heilige Geest. En zo is het nog! Dan krijgen we Hem nodig, niet zozeer en niet in de eerste plaats als iemand Die ons een paradijs op aarde geven kan, maar als Zaligmaker Die ons verlost van de schuld en macht en gevolgen van de zonde!

Nu denk ik, dat we het spreekverbod van de Heere Jezus dus zo moeten opvatten, dat Hij er alles aan probeerde te doen, om die verkeerde Messiasverwachting en die nationale hartstochten in te dammen en te beperken. Wat liepen de mensen Hem in de weg! Om even snel weer van Hem weg te lopen als Hij hen over geestelijke zaken sprak! En wat was de Heere verblijdt als ze Hem in der waarheid nodig kregen.

Natuurlijk mochten die mensen spreken van de grote werken Gods. Denk maar aan Jezus' opdracht aan de genezen bezetene van Gadara: "Ga heen naar uw huis tot de uwen en boodschap hun wat grote dingen u de Heere gedaan heeft en hoe Hij Zich uwer ontfermd heeft", Markus 5:19.

Maar de Heere kende het hart van de mensen zo goed. Hij wist hoe begerig het was naar tijdelijk geluk en tijdelijke voorspoed, maar niet naar de vrede met hun God, tegen Wie ze gezondigd hadden en met Wie zij verzoend moesten worden! En vanwege die natuurlijke oppervlakkigheid "betrouwde Hij hun Zichzelf niet, want Hij wist Zelf wat in de mens was", Joh. 2: 24,25.

En daarom, deze dingen overdenkende, mogen we onszelf wel de vraag stellen: Wat dunkt u van de Christus? Hebben we Hem al nodig gekregen, niet maar voor een of ander klein wondertje als de genezing van een ziekte, maar voor het allergrootste wonder van de redding van onze arme ziel? En al wie iets van Gods genade in Christus zal smaken, zal het vertellen:

*Komt, luistert toe, gij Godgezinden,
Gij die den HEERE van harte vreest.
Hooft wat mij God deed ondervinden,
Wat Hij gedaan heeft aan mijn geest!*

K. Hoefnagel

PERSBERICHT

Israël in prediking, catechese en poëzie van de Nadere Reformatie

De Stichting Studie der Nadere Reformatie organiseert op **zaterdag 6 oktober** een congres over Israël in de Nadere Reformatie.

Onderwerpen en sprekers:

Uw Koninkrijk kome. Israël in zeventiende en achttiende-eeuwse preken over de tweede bede van het Onze Vader, door dr. M. van Campen;

Kerk en Israël in de catechese van de Nadere Reformatie. Wat leerden de kinderen over Israël in de Nadere Reformatie?, door prof. dr. W. Verboom;

Eén kudde en één Herder. Aandacht voor Israël in de poëzie van de Nadere Reformatie, door drs. A. Ros;

de doorwerking van de visie van de Nadere Reformatie op Israël in de 19e en 20e eeuw, door ds. W. Silfhout

Aanvang: 10.30. Deur open: 10.00. Adres: Aula Christelijke Hogeschool De Driestar, Burg. Jamessingel 2, Gouda

Deelnemerskosten ad. € 15,- (inclusief koffie/thee en lunch) vóór 15 september overschrijven op postbankrek. 5352562 of bankrek. 25.14.87.458, beiden t.n.v. Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven

GBS TOOGDAG

D.V. zaterdag 13 oktober in de Rehobothkerk aan de Nairacstraat te Barneveld. Aanvang 10.30 en 14.00 uur. Pauze van 12.30 tot 14.00 uur. Sprekers: ds. P. Blok, ds. A. van Voorden, ds. T. Klok, ds. C. Hoghem, ds. Tj. de Jong en ds. A.J. Wijnmaalen. In de pauze zijn er boekentafels in de kerk en in de Veluwehal met Bijbels, Psalmboeken en andere uitgaven van de GBS.

PERSBERICHT

In de winterperiode 2007-2008 hoopt het regionale comité Gooi en Sticht van "In de Rechte Straat" een drietal lezingen te organiseren.

3 oktober	Ds. J. Lohuis	Het gezag van de Bijbel
14 november	Ds. H. Visser	Luther en de knechtelijke wil
16 januari	Drs. G.A. van Ginkel	Lessen uit Prediker

Het doel van deze avonden is onderwijs te ontvangen vanuit de Bijbel tot verdieping en verrijking van het geestelijk leven.

Na de lezing is er gelegenheid vragen in te dienen, welke na de pauze door de inleider behandeld worden.

De locatie voor de bijeenkomsten is een zaal van de Ontmoetingskerk, Julianalaan 26 te Maartensdijk. Aanvang: 19.45 uur. Entree: 3 euro. Als u alle avonden wilt bijwonen, kunt u 9 euro overmaken op rek.nr. 37.83.48167 t.n.v.A.E. van Keulen inz.IRS Gooi en Sticht te Maartensdijk, onder vermelding van 'lezingen' en uw naam en adres. De netto-opbrengst van deze avonden komt ten goede aan een van de projecten van de IRS.

Van iedere lezing wordt een samenvatting uitgereikt en er bestaat de mogelijkheid een opname van de avond op cassetteband of CD te bestellen via 0346-211970 of per e-mail: irsmaartensdijk@hetnet.nl. Voor nadere informatie of een routebeschrijving kunt u kijken op <http://home.hetnet.nl/~irsmaartensdijk>, e-mailen naar het eerder vermelde adres of contact opnemen met de voorzitter: Dhr. H.W. v.d. Brink 0342-422712.

Nazomeren op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Bonisa
Z E N D I N G

**Noodhulp
Watersnood
CHINA**

Overstroming

Rampgebied in de provincie Anhui. Duizenden mensen zijn zwaar getroffen door overstromingen die Azië momenteel teisteren. Akkers ondergelopen, oogst verloren gegaan. Huizen ingestort, duizenden mensen dakloos. Bruggen en wegen vernield.

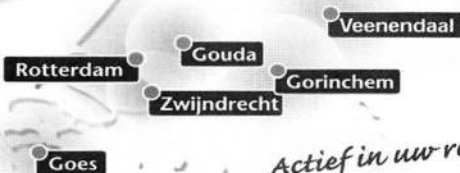
**Er is diep persoonlijk leed.
Maak vandaag nog uw gift over.**

Postbank 31.555.32 o.v.v. Overstroming
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

Chinese christenen vragen u dringend om hulp. De schade van de ramp is enorm. Bonisa wil direct hulp geven aan de getroffen via onze bestaande contacten met de plaatselijke christengemeenten.

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

- Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
- Huishoudelijke verzorging
 - Persoonlijke verzorging
 - Verpleging
 - Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIJ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Hoe werkt het Pro-filter van Kliksafe?

	Bereikbaar	Volledig geblokkeerd	Achtergrondinfo
www.nu.nl	x		Nieuwssite. Wel geblokkeerd: onderdelen Achterklap (roddel), Sport, TV-films en Games.
www.hyves.nl	x		Site populair bij jongeren. Er staat veel rommel op; dat wordt geblokkeerd.
www.youtube.com		x	Verzamelpagina van goede maar ook veel onverantwoorde video's. Site is niet per onderdeel af te schermen. Daarom helemaal geblokkeerd.
www.rtl.nl		x	Commerciële zenders worden geblokkeerd. Relevant nieuws van commerciële zenders is op andere sites te vinden.
www.eo.nl , www.ncrv.nl , enz.	x		Publieke omroepen selectief bereikbaar.
www.nos.nl	x		Nieuwsonderdelen zijn bereikbaar. Onderdeel Sport geblokkeerd.
www.opsporingverzocht.nl	x		Site bereikbaar vanwege maatschappelijk belang.
www.uitzendinggemist.nl		x	Verzamelsite van tv-programma's. Site stond eerst open maar is geblokkeerd nadat er Godslasterlijke taal op te vinden was.
www.marktplaats.nl	x		Wel geblokkeerd: onderdelen o.a. Contact en Film.
www.ajax.nl en www.feijenoord.nl		x	Kliksafe blokkeert sites die de sportverdwazing bevorderen. Sites van plaatselijke sportverenigingen wel bereikbaar.

Filteren is niet een kwestie van ja of nee. Sites met entertainment worden nauwkeuriger beoordeeld dan informatieve sites. Soms moet Kliksafe een hele site blokkeren; een andere keer alleen bepaalde pagina's van een site. Het is elke keer afwegen. Maar altijd met het doel voor ogen: maak verantwoord internetgebruik mogelijk!

* Wilt u een strakker filter? Kies dan voor het Plus-filter! Dit blokkeert wel complete sites als www.nu.nl en www.nos.nl!

www.kliksafe.nl

(0341) 27 49 99